

**XOTIN-QIZLAR VA YOSHLARNI ISH BILAN TA'MINLASH
DARAJASINI OSHIRISH HAMDA ULARNING TADBIRKORLIGINI
RIVOJLANTIRISH****Aminova Asilaxon Sobir qizi****Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti****Annotatsiya**

Ushbu maqolada O'zbekistonda xotin-qizlar va yoshlar bandligini ta'minlash, ularning tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish, bu borada amalga oshirilayotgan davlat siyosati, me'yoriy-huquqiy baza, iqtisodiy dasturlar, mavjud muammolar va ularning yechimlari ilmiy tahlil qilingan. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ayollar va yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish O'zbekistonning barqaror rivojlanishida strategik ahamiyatga ega. Maqolada Prezident asarlari, statistik ma'lumotlar va ilmiy tadqiqotlar asosida chuqur ilmiy xulosalar berilgan.

Kalit so'zlar: xotin-qizlar bandligi, yoshlar bandligi, tadbirkorlik, gender siyosati, ish o'rinlari, startap inkubatsiyasi.

Abstract

This article examines the employment of women and youth in Uzbekistan, analyzes state policies aimed at developing their entrepreneurial skills, reviews economic reforms, and evaluates the effectiveness of support mechanisms. Based on presidential publications, official statistics, and academic sources, the study concludes that increasing women's and youth employment is a key factor for sustainable socio-economic development.

Keywords: female employment, youth employment, entrepreneurship, gender policy, job creation, business incubation.

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы обеспечения занятости женщин и молодежи в Узбекистане, развития их предпринимательских навыков, анализируются государственные программы и реформы, а также практические механизмы поддержки. На основе трудов Президента, статистических данных и научных исследований представлены обоснованные выводы о стратегическом значении экономической активности женщин и молодежи.

Ключевые слова: занятость женщин, занятость молодежи, предпринимательство, гендерная политика, создание рабочих мест, бизнес-инкубация

KIRISH

Mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar jarayonida xotin-qizlar va yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish eng muhim ustuvor yoʻnalishlardan biri hisoblanadi. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning “Yangi Oʻzbekiston strategiyasi” asarida qayd etilganidek, modernizatsiya jarayonlarida inson kapitalini rivojlantirish, ayniqsa ayollar va yoshlarning bandligini taʼminlash davlat siyosatining ustuvor vazifasidir. Demografik tarkibning yoshligi, mehnat resurslari ulushining yuqoriligi hamda ayollar aholining yarmini tashkil qilishi sababli, mazkur qatlamning iqtisodiy jarayonlardagi ishtirokini oshirish mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining hal qiluvchi omillaridan biridir.

Asosiy qism:

1. XOTIN-QIZLAR VA YOSHLAR BANDLIGINING HOZIRGI HOLATI

1.1. Statistik ma'lumotlar. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 7-martdagi qarorida ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash bo'yicha maxsus imtiyozlar, kreditlar ajratilishi belgilangan. Bu esa ayollar bandligi masalasini davlat siyosati darajasiga olib chiqilganini ko'rsatadi.

So'nggi yillarda xotin-qizlar va yoshlar bandligi bo'yicha quyidagi ijobiy o'zgarishlar kuzatilmoqda: Ayollar umumiy bandlar tarkibida ulushi — 41%. Yoshlar bandligi indeksi oxirgi 5 yilda 17% ga oshdi. “Yoshlar daftari”, “Xotin-qizlar daftari” joriy etilib, 850 mingdan ziyod fuqaroning bandligini ta'minlashga ko'maklashildi. Biroq ayrim hududlarda ayollar orasida uy-mehnatga bog'liq bandlik, norasmiy mehnat, ta'lim yetishmovchiligi kabi muammolar saqlanib qolmoqda.

1.2. Mehnat bozoridagi muammolar. Ish bilan ta'minlash va tadbirkorlik — milliy iqtisodiyot va ijtimoiy barqarorlikning muhim omillari. O'zbekiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlarda xotin-qizlar va yoshlar mehnat bozorida to'liq ishtirok etish imkoniyatini topmagani yoki mos malaka yetishmagani tufayli ijtimoiy va iqtisodiy salbiy oqibatlar yuzaga keladi: bandlik darajasining pastligi, daromad tengsizliklari va yoshlar o'rtasida norozilik. Shu sababli, mamlakat darajasida maqsadli siyosatlar ishlab chiqish va tadbirkorlikni rag'batlantirish zarur.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, xotin-qizlar va yoshlar bandligiga to'sqinlik qilayotgan omillar quyidagilardir:

1. Mehnat bozorida raqobatbardoshlikning yetarli emasligi;
2. Tadbirkorlik ko'nikmalarining sustligi;
3. Innovatsion loyihalarda ishtirokning pastligi;

4. Resurs, kredit va grantlarga yetarli darajada ega bo‘lmaslik.

Ushbu to‘siqlarni bartaraf etish kompleks iqtisodiy, ijtimoiy va ta’limiy choralar talab etadi.

2. XOTIN-QIZLAR VA YOSHLAR TADBIRKORLIGI RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI

2.1. Davlat tomonidan ko‘rsatilayotgan qo‘llab-quvvatlash tizimi: Prezident farmonlari va qarorlarida xotin-qizlar hamda yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha quyidagi choralar belgilangan:

- Imtiyozli kreditlar ajratish;
- “Ayollar tadbirkorligi” jamg‘armasi orqali moliyaviy ko‘mak;
- Startap loyihalar uchun grant va subsidiyalar;
- Kasb-hunarga qayta o‘qitish tizimini kengaytirish;
- Oilaviy tadbirkorlik dasturlari.

Mirziyoyevning “Erkin va farovon O‘zbekiston – umumxalq qurilishi” asarida ta’kidlanishicha, ayollarni iqtisodiy mustaqil qilish — jamiyatning barqaror rivojlanish kafolatidir.

2.2. Ayollar tadbirkorligi modelining shakllanishi

Ayollar tadbirkorligining o‘sishi quyidagi yo‘nalishlarda yaqqol namoyon bo‘lmoqda:

- oilaviy bizneslar soni oshmoqda;
- xizmat ko‘rsatish va tikuvchilik sohasida yangi ish o‘rinlari yaratilmoqda;
- qishloq xo‘jaligi yo‘nalishida ayollar ulushi ortmoqda;

- IT sohasiga kirayotgan yosh qizlar soni ko'paymoqda.

Bu jarayon mamlakat iqtisodiy diversifikatsiyasiga xizmat qilmoqda.

3. YOSHLARNI ISH BILAN TA'MINLASHNING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI

3.1. Yoshlar bandligi bo'yicha davlat dasturlari

Yoshlar bandligini ta'minlashda quyidagi dasturlar samarali natijalar bermoqda:

- "Yoshlar daftari" — muhtoj yoshlarni qo'llab-quvvatlash mexanizmi;
- "Besh muhim tashabbus" — yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish va ularni mehnatga yo'naltirish;
- "Yoshlar startapi" dasturlari;
- Hududlarda yoshlar industriya zonalari tashkil etilishi.

3.2. Ta'lim va mehnat bozori integratsiyasi

Bandlikning asosiy omillaridan biri — ta'lim sifati. Hozirda:

kasb-hunarga qayta tayyorlash markazlari modernizatsiya qilindi;

kollej va texnikumlarda amaliyotga yo'naltirilgan ta'lim joriy etildi;

IT Parklar yoshlar o'rtasida innovatsion tadbirkorlikni kuchaytirmoqda.

4. XOTIN-QIZLAR VA YOSHLARNING TADBIRKORLIK FAOLLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

4.1. Moliyaviy savodxonlikni oshirish

Ayollar va yoshlarning iqtisodiy mustaqilligi uchun moliyaviy savodxonlik muhim. Bu quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- biznes-reja tuzish;
- raqamli marketing;
- kredit-subsidiyalar bilan ishlash ko‘nikmalari;
- soliq tizimini tushunish.

4.2. Innovatsion tadbirkorlik

Raqamli iqtisodiyot sharoitida yoshlar quyidagi sohalarda faol:

startaplar;

elektron tijorat;

freelancing;

axborot texnologiyalari xizmatlari.

Bu jarayon O‘zbekistonning global iqtisodiy maydondagi raqobatbardoshligini oshirmoqda.

XULOSA

Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki: xotin-qizlar va yoshlar iqtisodiy faolligi mamlakat barqaror rivojlanishining hal qiluvchi omillaridan biridir. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida bandlik va tadbirkorlik ko‘rsatkichlari izchil oshib bormoqda, innovatsion tadbirkorlik, raqamli iqtisodiyot, kasbiy qayta tayyorlash markazlari jarayonni tezlashtirmoqda. Mavjud muammolarni bartaraf etish uchun kompleks yondashuv talab etiladi. Ayollar va yoshlarning mehnat bozoridagi o‘rnini kuchaytirish, ularga iqtisodiy mustaqillik berish, tadbirkorlik salohiyatini ro‘yobga chiqarish — Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining muhim tarkibiy qismidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. — Toshkent: O‘zbekiston, 2021. — 335 bet.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston – umumxalq qurilishi. — Toshkent, 2022. — 412 bet.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF–60-son Farmoni, 2022-yil 28-yanvar.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ–5199-son Qarori, 2021-yil 3-avgust.
5. Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi statistik ma’lumotlari, 2023.
6. Xalqaro Mehnat Tashkiloti (ILO) hisobotlari, 2022–2024.
7. Qodirova D., Jo‘rayev A. Ayollar tadbirkorligi rivojlanishining ijtimoiy-iqtisodiy omillari. — Toshkent, 2020. — 185 b.
8. Karimov F. Yoshlar tadbirkorligi: nazariya va amaliyot. — Samarqand, 2021. — 204 b.

